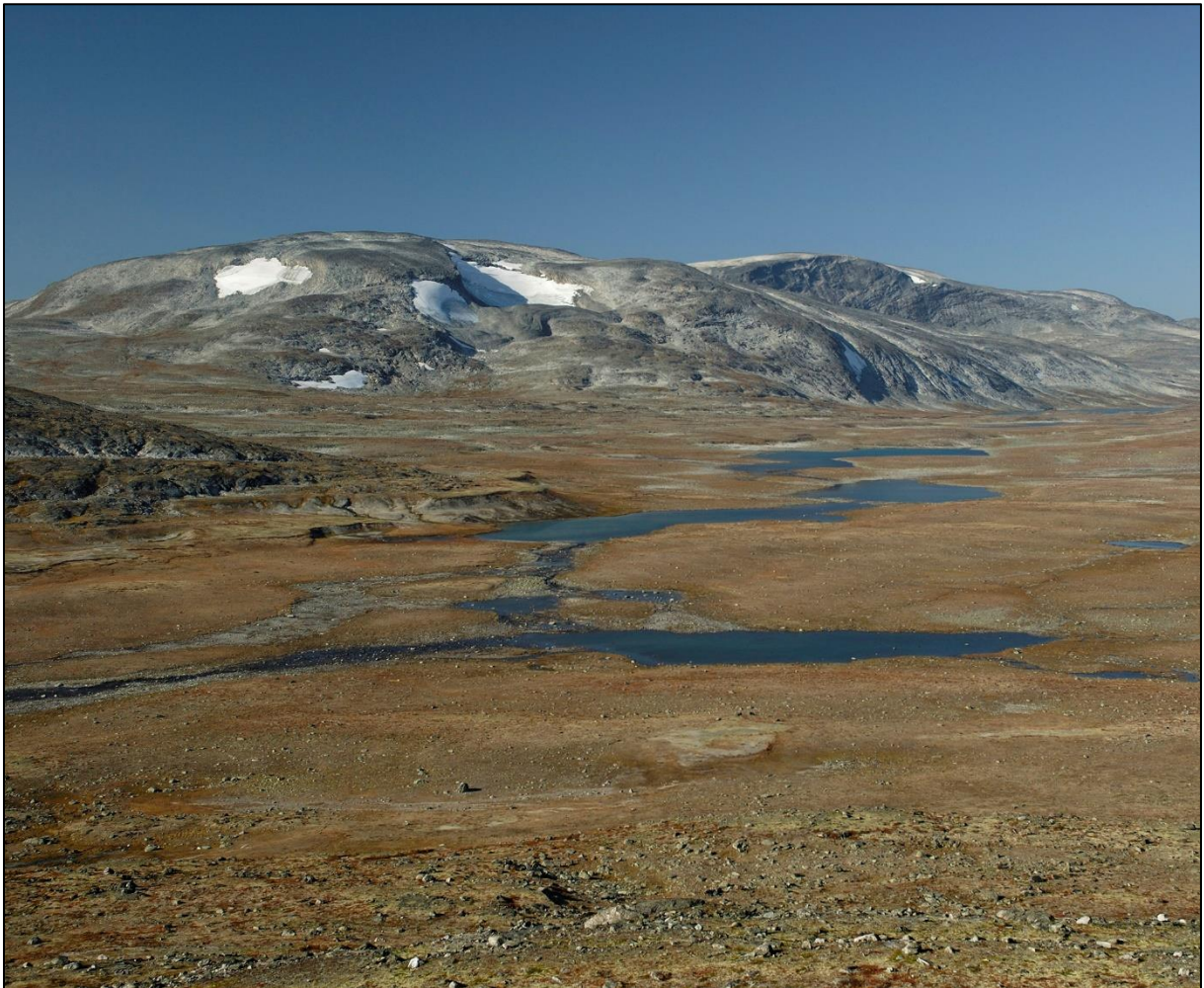

Årsmelding 2019

Miutjørntelet i Snøhetta villreinområde, vest, sept. 2006. foto Bjørn Rangbru

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

1. Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder

Villreinnemnda er en offentlig nemnd hvor medlemmer og varamedlemmer er oppnevnt av Miljødirektoratet, etter forslag fra hver kommune som har villreinareal. Villreinnemndenes hovedoppgaver er å:

- Godkjenne fellingskvoter for det enkelte år etter forslag fra rettighetshaverne
- Godkjenne bestandsplaner utarbeidet av rettighetshaverne i et villreinområde (villreinutvalgene).
- Fordele midler til villreintiltak.
- Være høringsinstans i saker som berører arealbruken i villreinens leveområde.
- Bidra til at kunnskapen om villreinens leveområder styrkes.

Nemndene har en fireårig funksjonsperiode som følger kommunevalgperioden. Nemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder ble konstituert i februar i 2016, med følgende medlemmer:

Kommuner	Medlemmer	Varamedlemmer
Rauma	Janne Søvik	Reidar Brude
Lesja	Marit Rolstad (leder)	Per Arne Holset
Dovre	Odd Leif Angård (nestleder)	Else Hole Ulekleiv
Oppdal	Kari Toftaker	Arnt Gulaker
Sunndal	Olav Söderberg	Astrid Sæter
Neset	Karianne Rindli	Magne Bugge
Folldal	Øyvind Bakken-Berg	Eva Stuedal
Tynset	Jon Tore Dalsegg	Signe Marit Lium
Rennebu	Siv Remetun Lånke	Knut Hårstad
Alvdal	Johan Ragnar Eggen	Trine Vardenær Tharaldsteen

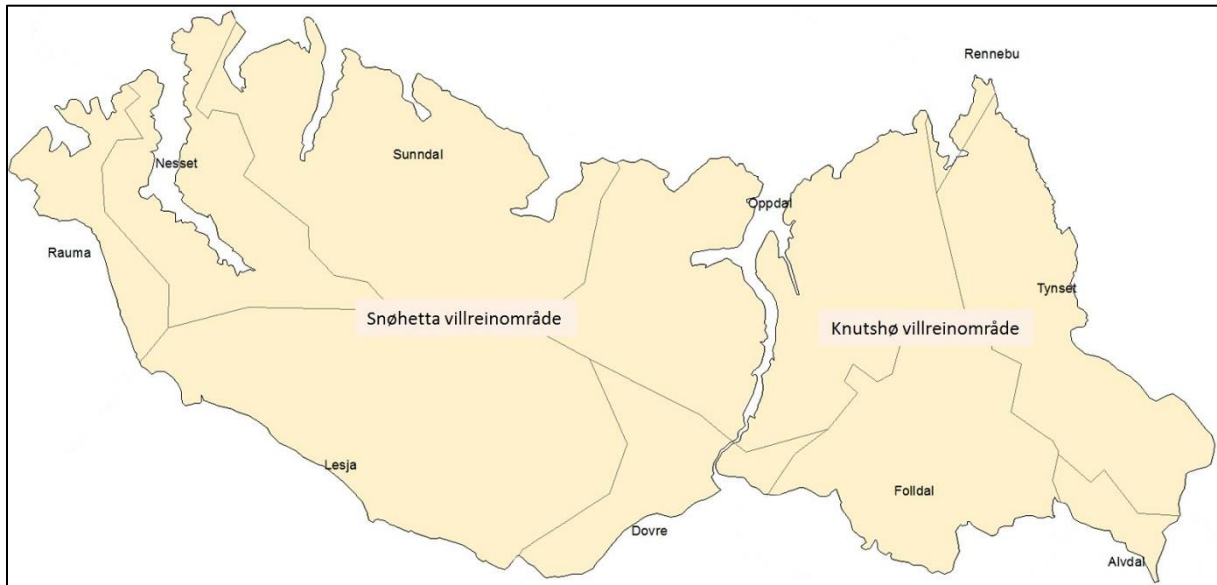
Sekretær i 2019 har vært Fylkesmannen i Trøndelag, Bjørn Rangbru

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

2. Virkeområde og aktivitet

Villreinnemndas ansvarsområde er både Snøhetta villreinområde og Knutshø villreinområde. Villreinområdene har areal i 4 fylker og 10 kommuner. I Snøhetta er det to delstammer; øst og vest.

Villreinnemnda har protokollført 27 saker i 2019. Saker er behandlet både i fysiske møter og gjennom e-postbehandlinger. Nemnda deltok på årsmøtene til begge villreinutvalgene. Flere medlemmer deltok både på landsmøtet og fagdager til Villreindrådet som ble holdt på Dombås i juni. Det årlige dialogmøtet med villreinutvalgene er nyttig og ble gjennomført i november.

Fordeling av tiltaksmidler

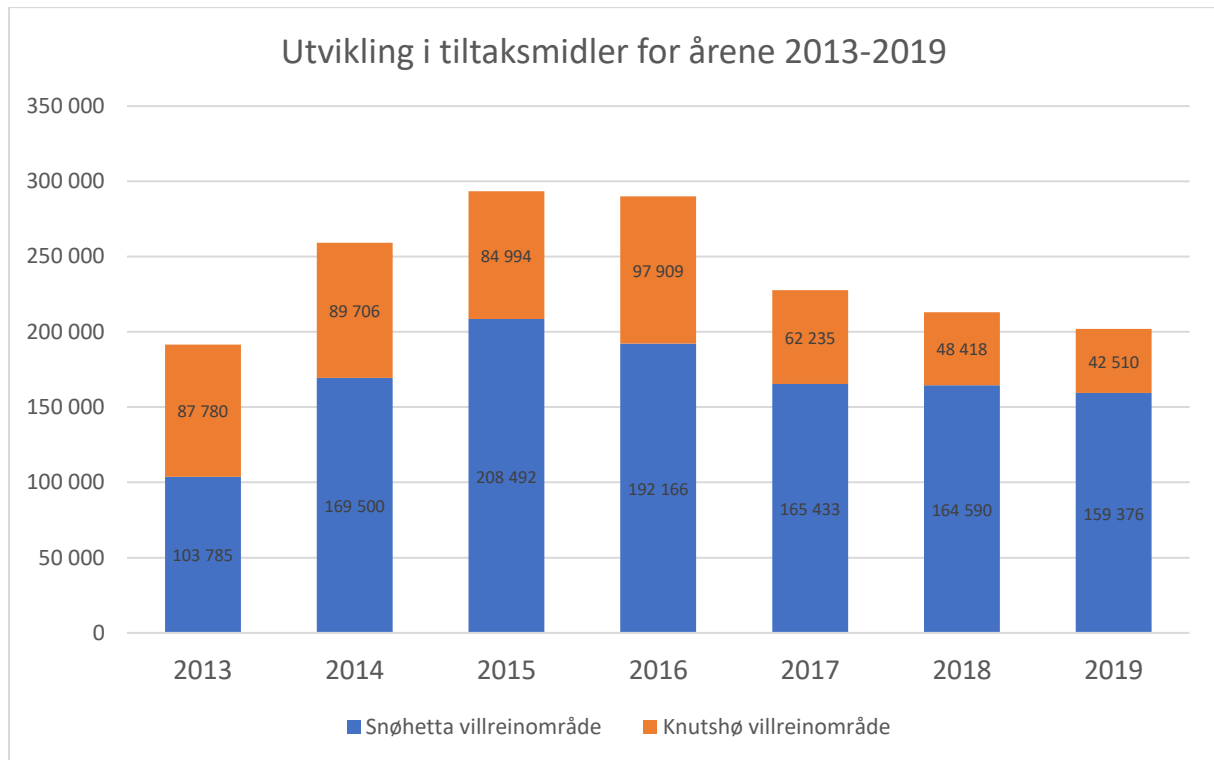
I 2019 var det ramme på kr 201 886,- tilgjengelig til villreintiltak i Snøhetta og Knutshø villreinområder. Dette var fordelt med kr 159 376,- for Snøhetta villreinområde og kr 42 510,- for Knutshø villreinområde. Nemnda behandlet 6 søknader om tilskudd og gjorde følgende fordeling:

Søker	Navn på prosjekt/tiltak	Søknadssum	Vedtak
Snøhetta villreinutvalg	Tiltak iht driftsplan	160 000	144386
Knutshø villreinutvalg	Tiltak iht bestandsplan	75 000	42 500
Aune barneskole	"Reinsjakt, undervisning- rein i teori og praksis"	6 000	5000
Dombås barneskole	"Undervisning, rein i teori og praksis"	17 000	5000
Dombås Fjellskole	Undervisning om villreinen i Rondane og Dovre.	50 000	5000
Tarandus AS	Registrering av fangstgroper for villrein	27 000	0
	Total sum	335 000	201 886

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Miljødirektoratet krever inn fellingsavgift for felt villrein. Midlene returneres som tilskuddsmidler til villreinområdet påfølgende år. Størrelsen på beløpet endres i samsvar med felte villrein, og sats på fellingsavgift. Det har de siste årene vært en reduksjon i tilskuddsmidlene for både Snøhetta og Knutshø villreinområde.

3. Bestandsforvaltning

Snøhetta villreinområde

Snøhetta villreinområde var i 2019 ett villreinald frem til nemnda i våren 2019 godkjente søknaden fra villreinutvalget om å dele valdet i to. Snøhetta øst og Snøhetta vest. Villreinutvalget begrunnet ønske om å ha to vald ved at stammen i Snøhetta over lang tid har blitt forvaltet som to adskilte bestander. Utvalget argumenterte med at dyrene i Snøhetta vest og Snøhetta øst hadde ulik kondisjon. Og at dette medførte at dyrene i de ulike områdene trengte ulike forvaltningstiltak.

Utvalget utarbeidet ny driftsplan som nemnda godkjente for perioden 2019-2023. Det er her en målsetning å beholde vinterstammen på 2200 dyr +/- 10 % i østområdet, og til 800 dyr +/- 10 % i vestområdet. Minimustellingen 14.3.2019 viste minst 1994 dyr i øst og minst 754 i vest. Tellingene ble vurdert som vellykkete.

Villreinemnda for Snøhetta og Knutshø

Kvoten for 2019 var i Snøhetta øst 1000 fellingstillatelser med en kvotesammensetning på 32,5 % kalv, 32,5 % simle/ungdyr, 25 % klufbuk og 10 % fritt dyr. I Snøhetta vest var det 400 fellingstillatelser med en kvotesammensetning på 32,5 % kalv, 32,5 % simle/ungdyr, 20 % klufbuk og 15 % fritt dyr. For hele villreinområdet var det totalt 1400 fellingstillatelser.

Fellingsresultater 2019:

Valdet Snøhetta øst

Kvote 1000	Felt hannkalv	Felt hunnkalv	Felt hann 1 ½ år	Felt hunn 1 ½ år	Felt hann eldre	Felt hunn eldre	Felt tot.
Antall	54	58	42	20	120	144	438
Prosent av felte	12,3	13,2	9,6	4,6	27,4	32,9	

Prosent felt av kvote: 43,8.

Valdet Snøhetta vest

Kvote 400	Felt hannkalv	Felt hunnkalv	Felt hann 1 ½ år	Felt hunn 1 ½ år	Felt hann eldre	Felt hunn eldre	Felt tot.
Antall	18	20	12	9	30	62	151
Prosent av felte	11,9	13,2	7,9	6,0	19,9	41,1	

Prosent felt av kvote: 37,8.

Snøhetta villreinområde samlet

Kvote 1400	Felt hannkalv	Felt hunnkalv	Felt hann 1 ½ år	Felt hunn 1 ½ år	Felt hann eldre	Felt hunn eldre	Felt tot.
Antall	72	78	54	29	150	206	589
Prosent av felte	12,2	13,2	9,2	4,9	25,5	35,0	

Prosent felt av total kvote i Snøhetta villreinområde: 41,1.

Det ble gjennomført kalvetelling 2019. Målet med kalvetelling er å finne hvor mange kalver som tilføres bestanden det enkelte året.

Område	Kalv	Bukk 2 ½ år+	Simle/ungdyr 1 ½ år+	Kalver per 100 simle/ungdyr
Snøhetta øst	511	96	1200	42,6
Snøhetta vest	170	0	328	51,8
Hele området	681	96	1528	44,5

Det ble gjennomført strukturtelling i Snøhetta øst i 2019

	Antall	Kalv	Simle 1 ½ år +	Bukk 1 ½ -2 ½ år	Bukk 3 ½ + år
Antall	995	-	-	-	-
Prosent		18,2	55,8	12,3	13,7

Det ble ikke gjennomført strukturtelling i Snøhetta vest i 2019.

Knutshø villreinområde

Knutshø villreinområde er et villreinvald. Utvalget har en bestandsplan som er godkjent for perioden 2018-2022. Det er her en målsetting med en vinterstamme på 1500 dyr. Minimumstillingen 14.3.2019 viste minst 1338 dyr.

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Kvoten i Knutshø villreinområde var på 420 fellingstillatelser. 400 av disse med en fordeling på 45 % kalv, 30 % simle/ungdyr, og 25 % fritt dyr. De øvrige 20 dyrene ble tildelt som frie dyr, med 10 til hvert av jaktfeltene Fåset og Naustervorda.

Fellingsresultat 2019:

Kvote 420	Felt hannkalv	Felt hunnkalv	Felt hann 1 ½ år	Felt hunn 1 ½ år	Felt hann eldre	Felt hunn eldre	Felt tot.
Antall	27	24	9	9	63	56	188
Prosent av felte	14,4	12,8	4,8	4,8	33,5	29,8	

Fellingsprosent totalt: 44,8.

Det ble gjennomført kalvetelling i 10.07.2019. Under tellingen ble det registret 1 flokk med 1201 dyr. Målet med kalvetelling er å finne hvor mange kalver som tilføres bestanden det enkelte året.

Område	Kalv	Bukk 2 ½ år+	Simle/ungdyr 1 ½ år+	Kalver per 100 simle/ungdyr
Knutshø	324	85	792	40,9

Knutshø har noe lav andel kalv per simle, og det har vært en negativ trend siste 10 år.

Det ble ikke gjennomført vellykket strukturtelling i Knutshø i 2019.

Villrein, Leirsjøtelet, Snøhetta øst, foto Bjørn Rangbru

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

4. Forvaltning av leveområdene

Det er utfordringer knyttet til ivaretagelse av leveområdene til villreinen i både Snøhetta og Knutshø villreinområder. Villreinnemnda skal arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av leveområdene til villreinen. Nemnda er høringspart for planer og tiltak som berører villreinen og leveområdene. De viktigste arealsakene i villreinområdene i 2019 vurderes å være:

Aurareguleringene – revisjon av konsesjonsvilkår sak 6-2019. Villreinnemnda mente at Aurareguleringen med følgeeffekter har medført stor begrensning på villreinens muligheter til å vandre mellom prefererte beiteområder i «Snøhetta og Sunndalsfjella». Nemnda vurderte det som problematisk at Norges vassdrags- og energidirektorat sine forslag til nye konsesjonsvilkår ikke omfattet tiltak som reduserer de negative konsekvensene som reguleringen har påført villreinen i Snøhetta.

Eikesdalen Alpinanlegg - Varsel om igangsetting av reguleringsplanarbeid – Sak 18-2019. Villreinnemnda behandlet høringen og påpekte at føringene fra departementet skal legges til grunn. Det må ikke etableres virksomhet i området som kommer i konflikt med villreininteressene i omkringliggende områder, medregnet villreintrekket ved Aursjødammen. Det skal ikke legges til rette for videre ferdsel inn i fjellet. Villreinnemnda ba om at disse punktene/utredningene ble innlemmet i planprogrammet, og at resultatene fra utredningene ble implementert i fremtidig reguleringsplan. Villreinnemnda er bekymret for villreintrekket til og fra Romsdalsfjella som går ovenfor og eller forbi der hvor det er planlagt alpinanlegg. Nemnda mente at tiltakets konsekvens for dette trekket må utredes. Tiltak som biotopvern med ferdselsrestriksjoner må vurderes i deler av året.

Villreinnemnda har uttalt seg til høringer på ny arealdel i kommuneplanen til Oppdal og planprogram til Lesja kommune. Nemnda anbefaler at sonene i den vedtatte regionale planen for Dovrefjellområdet implementeres som hensynssoner i arealdelen i kommuneplanen, og at dette vil bidra til en felles forståelse om forvaltningen av arealene.

Det har også i år vært saker knyttet til fritidsboliger ved Snøfjellstjønnen i Oppdal kommune. Dette er et viktig vandringsområde for reinen til og fra vinterbeiteområder på Soløyfjellet. Nasjonalparkstyret gjennomførte høringer om alternative løsninger for motorisert ferdsel til og fra fritidsboligene i dette området. Det vurderes som viktig å følge med på og styre utviklingen i dette området slik at områdets egnethet for villreinen opprettholdes.

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

5. Vurdering av tilstanden i villreinområdene

Verktøy og kunnskapsgrunnlag

Norge har ansvar for å sikre den ville fjellreinen i Europa. Villreinen er en art med svært stor forvaltningsinteresse. I både Snøhetta og Knutshø villreinområder er det opprettet store verneområder med formål å ivareta en viktig del av leveområdet til villreinen i Snøhetta og Knutshø villreinområder. I tillegg er det opprettet en regional plan for Dovrefjellområdet hvor begge villreinområdene er innlemmet som nasjonale villreinområder.

Både Knutshø og Snøhetta villreinområder har utarbeidet planer for forvaltning av villreinstammene (Snøhetta: driftsplan 2019-2023, Knutshø: bestandsplan for Knutshø villreinområde 2018-2022).

I tillegg er det de siste årene gjennomført tverrfaglige utredninger knyttet til villreinens bruk av villreinområdene, og menneskers bruk av fjellene.

- Jordhøy, P., Strand, O., Sørensen, R., Andersen, R. og Panzacchi, M. 2012. Villreinen i Snøhetta- og Knutshøområdet. Status og leveområde. NINA -Rapport 800. 102 s. + vedlegg. Trondheim.
- Strand, O., Flemsæter, F., Gundersen, V. & Rønningen, K. 2013. Horisont Snøhetta. – NINA Temahefte 51. 99 s.
- Strand, O., Gundersen, V., Jordhøy, P., Andersen, R., Nerhoel I., Panzacchi, M. & Van Moorter, B. 2015. Villreinens arealbruk i Knutshø. Resultater fra GPS-undersøkelsene. – NINA Rapport 1019. 131 s.

De vedtatte verktøyene/rammene og det samla kunnskapsgrunnlaget for å forvalte villreinen og leveområdene vurderes som gode.

Implementering (innføring) av regional plan i kommuneplanene

Regional plan for Dovrefjellområdet ble vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 25.07.2017. De regionale planene skal følges opp gjennom implementering i kommuneplaner i de ulike regionene (Stortingsmelding 14, (2015–2016)). Planen er relativt ny, og foreløpig er det få kommuner som har implementert den regionale planen i kommuneplaner.

Knutshø villreinområde

Villreintutvalget har for 2019 beregnet bestanden til 1365 vinterdyr. Resultatene fra minimumstillingen som ble gjennomført vinteren 2019 viste 1338 vinterdyr, og dette ble vurdert som en god telling. Det er godt samsvar mellom beregnet og telt antall dyr. Bestanden er trolig litt under målet i bestandsplanen.

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Andelen kalv i Knutshø har vært synkende de siste 20 årene. De aller siste årene har andelen registrerte kalver vært omkring 40 per 100 simle/ungdyr. Den langsiktige synkende trenden vurderes om uheldig og uønsket.

Knutshø villreinområde særpreges av et betydelig veinett som gjør at store deler av området er lett tilgjengelig for folk. Studier med GPS merket rein, viser at reinen i Knutshø har hatt en begrensa arealbruk de siste årene, og at betydelige arealer har vært lite brukt. Forstyrrelser som følge av menneskelig infrastruktur er trolig en viktig årsak til dette.

Snøhetta villreinområde

Resultatene fra minimumstillingen som ble gjennomført vinteren 2019 viste minimum 754 dyr i Snøhetta vest og minimum 1994 dyr i Snøhetta øst. Tellingene ble vurdert som vellykkete. Resultatene samsvarer godt med mål i bestandsplanen.

Andelen kalv i Snøhetta har vært mellom 45-50 per 100 simle/ungdyr de siste 20 årene. De aller siste årene har andelen registrerte kalver vært under 45 per 100 simle/ungdyr.

Nasjonalt initiert vannkraftutbygging langs aksene Dalsida–Torbudalen har kraftig redusert villreinens trekkmuligheter mellom viktige funksjonsområder. Det å forbedre sesongtrekket mellom sommerbeiter i vest og vinterbeiter i øst er et overordnet mål, og det er viktig at potensielle trekkområder skjermes mot nye irreversible utbygginger og eller økt ferdsel som kan hindre en forbedring av trekket.

På Hjerkinplatået er det utfordringer knyttet til ferdsel som kan hindre reinen i å gjennomføre rotasjonstrekket mellom sesongbeiter. På Snøheimveien er det innført et regime som frakter folk i buss forbi viktige vandringsområder for rein. Det er håp om at dette skal minske forstyrrelsen på rein. I Stroplsjødalen er ferdselen i perioder så omfattende at den påvirker villreinens vandringsmuligheter. Det er viktig å følge med på reinens bruk av områdene på Hjerkinplatået.

Gammelt trekkområde mellom øst og vest i Snøhetta, «over Aursjøen ved Gåsbu», som ble neddemt ved Aurautbyggingen, foto Bjørn Rangbru